

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק חיים משותפים, התשע"ד - 2013.

ב. מטרות החוק המוצע והצורך בו

מטרת החוק המוצע היא לעגן בחוק מעמד רשמי להתקשרות בין בני זוג לחיים משותפים, אשר משקפת את רצונם לחיות יחד, לקיים חיי משפחה ומשק בית משותף, מבלי להינשא לפי הדין האישי החל בישראל.

לפי המציאות המשפטית הנוהגת בישראל, מוטלות על בני זוג, מכוח הדין האישי הגבלות שמונעות מהם להינשא ולהקים משפחה בישראל בכלל, או עם בחיר לבם המסוים. דוגמאות להגבלות על נישואין שכאלה הן - כאשר בני זוג אינם בני עדה דתית מוכרת, כאשר כל אחד מבני הזוג משתייך לעדה דתית אחרת או כאשר אחד מבני הזוג הוא חסר דת או מי שלפי דיני המעמד האישי הוא פסול חיתון בכלל או עם בן זוגו המיועד.

בנסיבות אלה, ואף בנסיבות אחרות, נוצרה מציאות במסגרתה בוחרים בני זוג ישראלים לערוך נישואין אזרחיים בחוץ לארץ ואף בדרך של התכתבות או בקונסוליות של מדינות חוץ.

נישואי חוץ מעין אלה, מעוררים שאלות קשות לענין מעמדם של הנישואין, וכתוצאה מכך אף לענין היקף הזכויות והחובות החלות על בני הזוג. בנוסף, התרת נישואיהם של בני זוג שנישאו בנישואין אזרחיים מחוץ לישראל, נעשית כיום בבית-דין דתי, זאת על אף שבני הזוג בחרו להתחתן בנישואין אזרחיים ולא דתיים ועל אף שלעיתים בית הדין הדתי כלל אינו מכיר בתוקף הנישואין. יצוין לעניין זה, כי בתי הדין הרבניים חלוקים בשאלת הצורך בגירושין דתיים בנסיבות האמורות, וישנם מקרים בהם נפסק כי יש לתת גט לחומרא או גט מספק. ואולם בכל מקרה, בני הזוג נזקקים לפסק דין של גירושין בבית הדין הדתי ולו רק כדי להתגבר על איסור הביגמיה המונע מהם להינשא מחדש.

תופעה רווחת אחרת היא, שבני זוג רבים, אף כאלה אשר יכולים להינשא בישראל, בוחרים לחיות יחדיו כמשפחה ומנהלים משק בית משותף כיידועים בציבור, זאת, מבלי להסדיר את מערכת היחסים ביניהם במסגרת חוקית המספקת יציבות משפחתית. מעמד הידועים בציבור אינו מאפשר לבני הזוג ליהנות מכל ההטבות וההגנות שמעמד של נישואין מקנה, ואף אותן הטבות והגנות הניתנות ליידועים בציבור, מותנות בהוכחת ניהול משק בית משותף על ידם.

על פי המוצע, יינתן מעמד חוקי להתקשרות לחיים משותפים של בני זוג תושבי ישראל שנערכה באופן רשמי בפני רשם החיים המשותפים, שימונה לפי החוק המוצע, ולרישומם במרשם החיים המשותפים שיוקם לשם כך וינהל על ידי הרשם, וכן במרשם האוכלוסין.

יצוין, כי מוסד דומה קיים היום בחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010, אשר מאפשר לבני זוג ששניהם חסרי דת כהגדרת החוק (אינם בני עדה דתית מוכרת) לבוא בברית הזוגיות בפני רשם הזוגיות. החוק המוצע מבקש לבטל את חוק ברית הזוגיות ולקבוע תחתיו הסדר התקשרות לחיים משותפים אשר יחול על כל בני זוג אשר הינם תושבי ישראל ולא רק על אלה מביניהם אשר הינם חסרי דת.

ג. עיקרי החוק:

עיקר 1 – יצירת מוסד חדש של בני זוג לחיים משותפים

לפי החוק המוצע יינתן מעמד רשמי להתקשרות לחיים משותפים שנערכה בין בני זוג בפני רשם החיים המשותפים ונרשמה במרשם כאמור בחוק, דבר שיקנה להם מעמד רשמי של בני זוג לחיים משותפים.

מוסד החיים המשותפים יתקיים לצד מוסד הנישואין לפי הדין האישי, ללא שיחול כל שינוי בדיני הנישואין והגירושין או בסמכויות השיפוט של בתי הדין הדתיים.

בית המשפט המוסמך לדון בעניינים שבחוק הוא בית המשפט לענייני משפחה.

יצוין כי בשונה מן הנישואין על פי הדין האישי, שבו הדין הדתי יוצר סטטוס משפטי שמטרותיו ותנאיו נקבעים כמוסד משפטי- דתי, תפיסת היסוד של החוק המוצע היא, כי מקור תוקפן של הזכויות והחובות ההדדיות של בני הזוג הוא בהסכמתם של בני הזוג להתקשר בחיים משותפים. בהתאם לכך, מקנה החוק מעמד רשמי למשפחה של בני זוג שהסכימו, מרצונם האוטונומי, להתקשרות לחיים משותפים בפני הרשם, ונרשמו במרשם החיים המשותפים לפי החוק. כך, מאפשר החוק לבני זוג לקבוע מראש את מעמדם כחיים חיי שיתוף, להבדיל מידועים בציבור שמעמדם נקבע בדיעבד, לאחר שכל מקרה נבחן לגופו.

עיקר 2 – קביעת הדין המהותי שיחול על בני זוג לחיים משותפים

כיוון שבישראל נישואין וגירושין נקבעים לפי הדין הדתי, החוק האזרחי אינו קובע כל מסגרת חוקית להסדרת חיי זוגיות עליה הסכימו בני זוג. החוק המוצע יוצר מסגרת משפטית רשמית להתקשרות לחיים משותפים בין בני זוג ואת הדינים שיחולו עליה ועל ביטולה או התרתה:

1. סעיף 2 לחוק המוצע קובע את כללי הכשירות שיחולו על בני הזוג שמבקשים להתקשר בחיים משותפים ולהירשם במרשם. כך מוצע, כי בני זוג לא יוכלו להסכים לערוך התקשרות לחיים משותפים לפני שמלאו להם 18 שנים, ואם למי מהם יש אפוטרופוס או שהוא פסול דין, יהיה צורך באישור בית משפט שהוא מסוגל לתת הסכמה מדעת לעריכת ההתקשרות לחיים משותפים.

2. לפי סעיף 4 להצעה, יוקם מרשם חיים משותפים שינוהל על ידי רשם החיים המשותפים, שיש לו כשירות להתמנות לשופט בית משפט שלום. לצורך מילוי תפקידו, החוק מקנה לרשם סמכויות חקירה לפי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968.

3. סעיפים 5 עד 8 לחוק המוצע קובעים את דרכי הגשת הבקשה לרישום חיים משותפים, עריכת ההתקשרות לחיים משותפים בפני הרשם ורישומה במרשם. בנוסף לכך, קובעים סעיפים אלה את דרכי העיון במרשם וקבלת ידיעות ממנו.

4. סעיפים 9 ו-10 קובעים את דרכי ביטול ההתקשרות לחיים משותפים ומחיקתה מהמרשם בידי הרשם או התרתה על ידי בית המשפט לענייני משפחה. היות ויסודו של מוסד החיים משותפים לפי החוק המוצע, הוא בהחלטתם האוטונומית של בני הזוג לעריכת התקשרות לחיים משותפים, מוצע כי גם ביטול ההתקשרות יהיה לפי החלטתם הרצונית של בני הזוג, ובהתאם לכך, יוכלו בני הזוג להצהיר בפני הרשם על הסכמתם לביטולה, ועל פי הצהרתם הם ימחקו מן המרשם.

אולם, כאשר רק אחד מבני הזוג מבקש לבטל את ההתקשרות לחיים משותפים, תהיה ההכרעה בענין התרת ההתקשרות בידי בית המשפט בהתאם לכללים הקבועים בחוק המוצע. כדי לתת לבני הזוג הזדמנות נוספת ליישוב הסכסוך בהסכמה ובדרכי שלום, קובע סעיף 10 לחוק המוצע, כי במקרה שרק אחד מבני הזוג מבקש לבטל את ההתקשרות, יהיה עליו לפתוח בבית המשפט לענייני משפחה, בהליך ליישוב סכסוך בין בני הזוג לפי תקנה 258כ לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984. הליך זה נועד לאפשר לבני הזוג לבחון, במשותף, את האפשרות ליישב את הסכסוך ביניהם בדרכי שלום, באמצעות יחידת הסיוע הסמוכה לבית המשפט. לפי הסעיף המוצע, כאשר מתקיים הליך יישוב סכסוך, ובתוך שישה חודשים ממועד הגשת הבקשה, לא הגיעו בני הזוג להסדר הסכסוך ובכלל זה להסכמה לביטול ההתקשרות לחיים משותפים, יהיה בית המשפט מוסמך להתיר את ההתקשרות ביניהם. בית המשפט יוכל להתיר את ההתקשרות גם במקרה שחלפה שנה ממועד הגשת הבקשה ולא היה ניתן לאתר את בן הזוג השני או להמציא לו את הבקשה. עם זאת, בית המשפט יהיה רשאי לעכב את ההתרה עד אשר יסתיימו ההליכים הקשורים להסדרת יחסי ממון בין בני הזוג, הסדרת הליכי אפטרופסות או החזקת ילדים.

5. סעיף 11 לחוק המוצע קובע כי כאשר מתברר לבית משפט או עולה בפניו טענה בדבר עריכתם של נישואין דתיים לפי הדין האישי החל בישראל, בנוסף להתקשרות לחיים משותפים שנערכה בפני הרשם או נרשמה במרשם, עליו לוודא תחילה האם יש צורך בהתרת הנישואין הדתיים קודם לביטול או התרת ההתקשרות לחיים משותפים. עלתה טענה זו בפני הרשם אגב בקשה לביטול ההתקשרות, יפנה אותה לבית המשפט לבירור הצורך בהתרת הנישואין הדתיים על ידי בית דין דתי. לבית הדין יהיו הסמכויות הנתונות לו על פי כל דין לצורך הגירושין אולם, אין בהעברת ענין לבירור בבית דין דתי כדי להקנות לבית הדין סמכות שיפוט בעניינים הכרוכים בגירושין.

6. ככלל, מחיל סעיף 13 לחוק המוצע על בני זוג שנרשמו במרשם החיים משותפים את כל הזכויות והחובות על פי דין החלים על מי שנישאו, למעט זכויות וחובות שיסודם בדין דתי. יחד עם זאת, מכיוון שההתקשרות לחיים משותפים וביטולה נעשים מכוח הסכמתם הרצונית של הצדדים, ובהליך פשוט יחסית, החוק מבקש למנוע מצב שבני זוג יתקשרו ביניהם על מנת להשיג

זכויות מסוימות שניתן להשיגן רק מכוח נישואין. לפיכך, קובע החוק כי זכויות מסוימות יחולו על בני זוג שהתקשרו בחיים משותפים רק לאחר שחלפו 18 חודשים מהמועד שנרשמו במרשם החיים המשותפים (דרישות בכל הנוגע לאפשרויות אימוץ או לפונדקאות). כמו כן, קובע החוק, כי זכויות מסוימות לא יחולו על בני זוג שערכו הסכם חיים משותפים: הקלות במתן מעמד בישראל הניתנות לבני זוג לפי חוק האזרחות, התשי"ב-1952 (להלן- "חוק האזרחות"), חוק השבות, התשי"ב-1952 (להלן- "חוק השבות"), או חוק הכניסה לישראל (להלן- "חוק הכניסה לישראל").

7. סעיף 18 לחוק המוצע מבטל את חוק ברית הזוגיות ומחיל את הוראות חוק זה על בני זוג שבאו בברית הזוגיות. לפיכך, מחליף סעיף 17 לחוק המוצע את התיקונים העקיפים שנערכו בחוק מרשם האוכלוסין ופקודת הנישואין והגירושין (רישום) בתיקונים עקיפים מכוח חוק זה. תיקונים אלו נועדו להחליף את מרשם ברית הזוגיות במרשם החיים המשותפים.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

יבוטל חוק ברית הזוגיות. בני זוג שבאו בברית הזוגיות ייראו כמי שהתקשרו בחיים משותפים לפי חוק זה. הליכים שהחלו לפי חוק ברית הזוגיות ימשיכו בפני רשם חיים משותפים על פי חוק זה.

יתוקן חוק מרשם אוכלוסין, התשכ"ה-1965 לעניין רישום מצב אישי ולעניין דיווח על בני זוג שנרשמו במרשם החיים המשותפים, כאשר תיקון זה יבוא במקום התיקון העקיף שנעשה מכוח חוק ברית הזוגיות.

תתוקן פקודת הנישואין והגירושין (רישום) ותקבע בה הוראה לפיה, תשלח למרשם החיים המשותפים הודעה על כל מי שנישאו בישראל לפי הדין האישי על מנת שרשם החיים המשותפים ימחק את בני הזוג שנישאו מהמרשם, כאשר גם כאן תיקון זה יבוא במקום התיקון העקיף שנעשה מכוח חוק ברית הזוגיות.

ה. השפעת החוק המוצע על התקציב והתקן המנהלי

מינוי רשם והרחבת המרשם הקיים לפי חוק ברית הזוגיות.

העלות המשוערת להקמת המרשם ותחילת הפעלתו היא עד ---- ש. עלות זו לוקחת בחשבון את ביטול מרשם ברית הזוגיות והחלפתו במרשם חיים משותפים. יצוין, כי חלק מההכנסות למימון מרשם החיים המשותפים יגיעו מתשלומי אגרות.

חוק חיים משותפים, התשע"ד - 2013

הגדרות	1.	בחוק זה –
		"בית המשפט" – בית המשפט לענייני משפחה ;
		"בקשה ליישוב סכסוך" – פתיחת הליך בבית המשפט בבקשה ליישוב סכסוך בין בני זוג לפי תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 ¹ ;
		"התקשרות לחיים משותפים" או "ההתקשרות" – התקשרות בין בני זוג לחיות יחד ולקיים חיי משפחה ומשק בית משותף מבלי להינשא לפי הדין האישי החל בישראל ;
		"הרשם" – רשם חיים משותפים שמונה לפי הוראות סעיף 4 ;
		"חוק מרשם אוכלוסין" – חוק מרשם אוכלוסין, התשכ"ה-1965 ;
		"מרשם האוכלוסין" – מרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם אוכלוסין ;
		"מרשם חיים משותפים" – מרשם של בני זוג שהתקשרו בחיים משותפים לפי הוראות חוק זה ;
		"רושם נישואין" – הרשות הרושמת כהגדרתה בפקודת הנישואין והגירושין (רישום) ² ;
		"תושב ישראל" – מי שהתגורר בישראל במשך תקופה של שלוש שנים מתוך חמש השנים שקדמו ליום הגשת הבקשה לרישום במרשם חיים משותפים לפי סעיף 5, שהוא אחד מאלה :
		(1) אזרח ישראלי ;
		(2) מי שניתנה לו אשרת עולה או תעודת עולה לפי חוק השבות, התשי"ב-1950 ³ ;
		(3) מי שניתן לו רישיון לישיבת קבע לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 ⁴ ;
		"השר" – שר המשפטים.

¹ ק"ת התשמ"ד, עמ' 2220.

² חוקי אי"י, כרך ב', עמ' (ע) 876, (א) 903.

³ ס"ח התשי"י, עמ' 159.

⁴ ס"ח התשי"ב, עמ' 354.

בני זוג יהיו רשאים לערוך בפני רשם חיים משותפים התקשרות לחיים משותפים ולהירשם במרשם חיים משותפים, אם התקיימו בהם כל התנאים המפורטים להלן, ובכפוף להוראות סעיפים 5 עד 7:	2.	כשירות להתקשר בחיים משותפים
(1) הם בני 18 שנים לפחות;		
(2) הם תושבי ישראל;		
(3) הם אינם קרובי משפחה; לעניין זה –		
"קרוב משפחה" – הורה, הורה של הורה, צאצא, בן זוג או מי שהיה בן זוג של כל אחד מהם, וכן אח או אחות ובני זוגם;		
"בן זוג", של אדם – מי שנשוי לאותו אדם וכן מי שרשום כבן זוגו של אותו אדם במרשם החיים המשותפים;		
(4) הם אינם נשואים האחד לשני ואינם רשומים במרשם האוכלוסין כנשואים האחד לשני;		
(5) איש מהם אינו נשוי לאחר, אינו רשום במרשם האוכלוסין כנשוי לאחר ואינו רשום כבן זוגו של אחר במרשם החיים המשותפים או במרשם דומה המתנהל על פי דין במדינה אחרת;		
(6) היה אחד מהם פסול דין או מי שמונה לו אפוטרופוס – בית המשפט אישר שהוא מסוגל לתת הסכמה מדעת להתקשרות לחיים משותפים.		
לבית המשפט סמכות ייחודית לדון בעניינים שבחוק זה.	3.	סמכות ייחודית של בית המשפט
(א) השר ימנה אדם הכשיר להתמנות לשופט בבית המשפט לרשם חיים משותפים, ורשאי הוא למנות כמה רשמים אם מצא לנכון לעשות כן; מינה השר כמה רשמים, ימנה אחד מהם לרשם ראשי.	4.	רשם חיים משותפים
(ב) הרשם ינהל את מרשם החיים המשותפים; מינה השר כמה רשמים, יפקח הרשם הראשי על פעולתם של הרשמים ויהיה אחראי על ניהולו התקין של המרשם.		
(ג) לצורך מילוי תפקידו יהיו לרשם סמכויות חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט–1968 ⁵ .		

⁵ ס"ח התשכ"ט, עמ' 28.

<p>(א) בני זוג המבקשים לערוך התקשרות לחיים משותפים ולהירשם במרשם החיים המשותפים, יגישו לרשם בקשה בטופס שקבע השר (להלן - "בקשה לרישום"), בצירוף תצהיר של בני הזוג כי מתקיימים בהם התנאים שבסעיף 2 ובצירוף מסמכים אחרים שקבע השר.</p>	<p>5.</p>	<p>בקשה להתקשרות לחיים משותפים ולרישום במרשם</p>
<p>(ב) הוגשה בקשה לרישום לפי הוראות סעיף קטן (א) ומצא הרשם כי מתקיימים בבני הזוג התנאים שבסעיף 2, לאחר שבדק את פרטי הרישום של בני הזוג במרשם האוכלוסין, לרבות פרטי הרישום לעניין המצב האישי, בפנקס האימוצים לפי חוק אימוץ ילדים התשמ"א-1981 ובמרשם הילודים לפי חוק תרומת ביציות, התש"ע-2010, יפרסם בתוך 15 ימים הודעה לציבור על הגשת הבקשה לרישום; מצא הרשם כי לא מתקיים אחד מהתנאים שבסעיף 2, ידחה את הבקשה לרישום וימסור הודעה על כך לבני הזוג.</p>		
<p>(ד) השר יקבע הוראות לעניין אופן פרסום ההודעה על הגשת בקשה לרישום לפי סעיף קטן (ב) והפרטים שייכללו בה.</p>		
<p>(א) כל אדם רשאי להגיש לרשם, בתוך 30 ימים מהיום שבו פורסמה הודעה לציבור לפי סעיף 5(ב), התנגדות לבקשה לרישום בשל כך שלא התקיים תנאי מהתנאים האמורים בסעיף 2; הוגשה לרשם התנגדות כאמור, ימציא הרשם העתק ממנה לבני הזוג, ורשאים בני הזוג להשיב להתנגדות, בתוך תקופה שקבע השר.</p>	<p>6.</p>	<p>התנגדות הציבור לרישום במרשם</p>
<p>(ב) הוגשה התנגדות לפי הוראות סעיף קטן (א), יבחן הרשם את ההתנגדות ויחליט אם לדחותה או לקבלה; החליט הרשם לדחות את ההתנגדות ימשיך בהליכי הרישום במרשם החיים המשותפים לפי הוראות סעיף 7; קיבל הרשם את ההתנגדות ידחה את הבקשה לרישום ויודיע על כך לבני הזוג.</p>		
<p>(א) לא הוגשה או נדחתה התנגדות לפי סעיף 6, יזמין הרשם את בני הזוג להתייצב לפניו לשם עריכת ההתקשרות לחיים משותפים בתוך 60 ימים ממועד פרסום ההודעה כאמור בסעיף 5(ב).</p>	<p>7.</p>	<p>התקשרות לחיים משותפים ורישום במרשם</p>
<p>(ב) התייצבו בני הזוג לפני הרשם, יסביר להם את משמעותה של ההתקשרות לחיים משותפים ותוצאותיה; בני הזוג יצהירו לפני הרשם כי מתקיימים בהם התנאים האמורים בסעיף 2, וכי הם מסכימים לערוך את ההתקשרות.</p>		
<p>(ג) נוכח הרשם כי מתקיימים התנאים שבסעיף 2 וכי כל אחד מבני הזוג מסכים לעריכת ההתקשרות בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותה ותוצאותיה, יחתמו בפניו בני הזוג על ההתקשרות והרשם יאמת את ההתקשרות בחתימתו.</p>		
<p>(ד) הרשם ירשום במרשם את פרטי בני הזוג כפי שקבע השר; העתק מן הרישום יישלח לבני הזוג ולפקיד הרישום לפי סעיף 15 לחוק מרשם האוכלוסין.</p>		

<p>(א) המרשם לא יהיה פתוח לעיון אלא למפורטים להלן ולצורך מילוי תפקידים :</p>	<p>8.</p>	<p>עיון במרשם וקבלת ידיעות מהמרשם</p>
<p>(1) שר הפנים או מי שהשר הסמיכו לכך ;</p>		
<p>(2) מי שבית משפט או בית דין דתי הסמיכו לכך לעניין מסוים התלוי ועומד לפנייהם ;</p>		
<p>(3) רושם נישואין או מי שהרושם הסמיכו לכך ;</p>		
<p>(4) בעל תפקיד אחר שקבע השר.</p>		
<p>(ב) כל אדם רשאי לקבל ידיעה בנוגע לרישום לגביו במרשם החיים המשותפים וכן העתק או תמצית מן הרישום.</p>		
<p>(א) בני זוג שהסכימו לבטל את ההתקשרות לחיים המשותפים שביניהם ולהימחק מהמרשם רשאים להגיש לרשם בקשה למחקס ממרשם החיים המשותפים, בטופס שקבע השר ; היה אחד מבני הזוג פסול דין או מי שמונה לו אפוטרופוס, תוגש הבקשה לבית משפט לפי הוראות סעיף 10(ג).</p>	<p>9.</p>	<p>מחיקה מהמרשם בידי הרשם</p>
<p>(ב) הוגשה בקשה לפי הוראות סעיף קטן (א), יתייצבו בני הזוג לפני הרשם ויצהירו בפניו כי הם מסכימים לבטל את ההסכם.</p>		
<p>(ג) נוכח הרשם כי כל אחד מבני הזוג נתן את הצהרתו בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותה ותוצאותיה, יחתמו לפניו בני הזוג על הצהרתם והוא יאשר את הצהרתם בחתימתו וימחק את רישומם ממרשם החיים המשותפים.</p>		
<p>(ד) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג), ימחק הרשם בני זוג ממרשם החיים המשותפים גם בהתקיים אחד מאלה :</p>		
<p>(1) אחד מבני הזוג נפטר ;</p>		
<p>(2) בית משפט נתן פסק דין חלוט המתיר את ההתקשרות לפי הוראות סעיף 10 ; לעניין זה יראו את המועד שבו פסק הדין הפך לחלוט, כמועד המחיקה ;</p>		
<p>(3) התקבלה הודעה לפי סעיף 4 לפקודת הנישואין והגירושין (רישום), ולפיה בני הזוג נישאו זה לזו.</p>		
<p>(א) לא הושגה הסכמה בין בני זוג הרשומים במרשם החיים המשותפים, הנדרשת לצורך הגשת בקשה למחיקתם מהמרשם לפי הוראות סעיף 9(א), רשאי בן זוג המעוניין בהתרת החיים המשותפים עם בן זוגו ומחיקתו מהמרשם, להגיש לבית המשפט בקשה ליישוב סכסוך.</p>	<p>10.</p>	<p>התרת לחיים משותפים בידי בית המשפט</p>

<p>(ב) הוגשה לבית משפט בקשה ליישוב סכסוך לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, לבקשת אחד מבני הזוג, להתיר את ההתקשרות לחיים משותפים, אם התקיים אחד מאלה:</p>		
<p>(1) בני הזוג הגיעו להסכמה בדבר הסדר הסכסוך, הכולל הסכמה לבטל את ההתקשרות לחיים משותפים;</p>		
<p>(2) בני הזוג לא הגיעו להסדר כאמור בפסקה (1) בתוך שישה חודשים מיום שהוגשה הבקשה ליישוב סכסוך ואחד מבני הזוג ביקש מבית המשפט להתיר את ההתקשרות לחיים משותפים; ואולם בית המשפט רשאי לעכב את התרת ההתקשרות עד שיתיימו הליכים הקשורים ליחסי הממון בין בני הזוג או באפוטרופסות ובהחזקת הילדים;</p>		
<p>(3) חלפה שנה מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך ולא ניתן היה לאתר את בן הזוג ולהמציא לו את הבקשה.</p>		
<p>(ג) הסכימו בני זוג לבטל את ההתקשרות ביניהם לחיים משותפים והיה אחד מהם פסול דין או מי שמונה לו אפוטרופוס, יגישו בקשה כאמור בסעיף 9(א) לבית המשפט, ויצהירו בפני בית המשפט כי הם מסכימים לבטל את ההתקשרות; בית המשפט ייתן פסק דין המבטל את ההתקשרות לאחר שנוכח כי פסול הדין או מי שמונה לו אפוטרופוס מסוגל להבין בדבר וכי כל אחד מבני הזוג הסכים לביטול ההתקשרות בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותה ותוצאותיה.</p>		
<p>(ד) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג), רשאי בית המשפט לתת פסק דין המתיר את ההתקשרות לחיים משותפים גם בהתקיים אחד מאלה:</p>		
<p>(1) ההסכם נעשה למראית עין;</p>		
<p>(2) הרישום במרשם נעשה על יסוד מידע כוזב או שגוי;</p>		
<p>(3) בית המשפט נוכח כי לא ניתן לקבל את הסכמת בן הזוג לביטול ההתקשרות מחמת ליקוי נפשי או שכלי שבשלו בן הזוג אינו מסוגל להבין את משמעות הביטול ותוצאותיו;</p>		
<p>(4) בן זוגו של המבקש נישא לאחר או נרשם כבן זוגו של אחר במרשם החיים משותפים או במרשם דומה המתנהל על פי דין במדינה אחרת.</p>		
<p>(ה) התיר בית המשפט את ההתקשרות יעביר את החלטתו לרשם החיים משותפים כדי שימחק את בני הזוג מהמרשם.</p>		
<p>(א) הוגשה לרשם בקשה למחיקה מן המרשם לפי סעיף 9, וסבר הרשם, בעצמו או על פי טענת אחד מבני הזוג, כי בנוסף להתקשרות לחיים משותפים בני הזוג נישאו זה לזה לפי הדין האישי החל בישראל, יעביר את הבקשה לבית המשפט.</p>	11.	בני זוג שנישאו

<p>(ב) הועברה הבקשה לבית המשפט כאמור בסעיף קטן (א) או הוגשה בקשה להתרת ההתקשרות לפי סעיף 10, וסבר בית משפט, בעצמו או על פי טענת אחד מבני הזוג, כי בנוסף להתקשרות לחיים משותפים, בני הזוג נישאו זה לזה לפי הדין האישי החל בישראל, יעכב את התרת ההתקשרות או את הבקשה למחיקה, לפי העניין, ויפנה לראש בית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט הייחודית, על מנת שיקבע אם בני הזוג נישאו לפי הדין האישי החל בישראל ואם יש צורך גם בגירושין או בביטול הנישואין על פי הדין הדתי על מנת שכל אחד מבני הזוג יוכל להינשא מחדש; פנה בית המשפט לבית דין דתי כאמור רשאי בית המשפט להמשיך לדון בהליכים הקשורים ליחסי הממון בין בני הזוג או באפוטרופסות ובהחזקת הילדים.</p>		
<p>(ג) קיבל ראש בית הדין הדתי פנייה ימסור לבית המשפט ולבני הזוג, בתוך שלושה חודשים מיום משלוח הפנייה, את קביעתו לכל ענין שנכלל בפנייה; הקביעה תהיה מנומקת; סגן נשיא בית משפט לענייני משפחה רשאי להאריך את המועד לתקופה נוספת של שלושה חודשים, אם הודיע ראש בית הדין כי הדבר נדרש לצורך בירור עובדות.</p>		
<p>(ד) קבע ראש בית דין דתי או דיין שהוסמך על ידו כי יש צורך בגירושין או ביטול הנישואין על ידו כאמור בסעיף קטן (ב), יודיע על כך לבית המשפט; לבית דין דתי יהיו הסמכויות הנתונות לו על פי כל דין לצורך הגירושין. ואולם אין בהעברת הבקשה כדי להקנות לבית הדין סמכות שיפוט בעניינים הכרוכים בגירושין;</p>		
<p>(ה) קבע בית דין דתי או דיין שהוסמך על ידו כי אין צורך בגירושין או כי הדין אינו מאפשר גירושין, או שלא נמסרה קביעה כאמור בסעיף קטן (ג) בתוך שלושה חודשים מיום משלוח הפנייה והמועד למסירתה לא הוארך, או שחלפה התקופה שניתנה-יחליט בית המשפט בבקשה להתרת ההתקשרות או בבקשה למחיקה מן המרשם, לפי העניין.</p>		
<p>(ו) התגרשו בני הזוג בבית דין דתי או שבית הדין הדתי ביטל את הנישואין, יודיע בית הדין על כך לבית המשפט; בית המשפט יחליט בבקשה להתרת ההתקשרות או יעביר לרשם את הבקשה למחיקה, לפי העניין.</p>		
<p>כל אחד מהמפורטים בפסקאות שלהלן רשאי לערער לבית המשפט על החלטת הרשם כמפורט באותן פסקאות:</p>	12.	ערעור על החלטות הרשם
<p>(1) בן זוג שהגיש בקשה לרישום – על החלטת הרשם לדחות את בקשתו לפי סעיפים 5(ב) או 6(ב);</p>		
<p>(2) אדם שהגיש התנגדות לפי סעיף 6 – על החלטת הרשם לרשום את בני הזוג במרשם לפי סעיף 7;</p>		
<p>(3) בן זוג הרשום במרשם או שנמחק ממרשם - על החלטת הרשם שניתנה לגביו לפי סעיף 9.</p>		

	(א) בכפוף להוראות סעיף זה –	13.	הדין החל על בני זוג הרשומים במרשם
(1) דין בני זוג הרשומים במרשם החיים המשותפים לפי הוראות חוק זה, כדין בני זוג נשואים ;			
(2) דין בני זוג שרישומם במרשם החיים המשותפים נמחק, כדין בני זוג שנישואיהם הותרו ;			
(3) דין אדם שבן זוגו נפטר בעת שהיה רשום כבן זוגו במרשם, כדין אלמן.			
(ב) הוראות חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (בסעיף זה – חוק יחסי ממון), יחולו על בני זוג הרשומים במרשם החיים המשותפים, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: בלי לגרוע מהוראות סעיף 2 לחוק יחסי ממון, הסכם ממון בין בני זוג שערכו הסכם חיים משותפים יכול שיאומת גם בידי הרשם בעת הרישום במרשם החיים המשותפים לפי הוראות סעיף 7 או בעת מחיקת הרישום כאמור בידי הרשם לפי הוראות סעיף 9(ג), וזאת לאחר שנוכח כי בני הזוג עשו את ההסכם בהסכמה חופשית וכי הם מבינים את משמעותו ותוצאותיו ; אומת הסכם ממון בידי הרשם, דינו לכל דבר ועניין, פרט לערעור, כדין פסק דין של בית המשפט.			
(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א)-			
(1) ההוראות לפי חוק האזרחות, התשי"ב-1952 ⁶ , חוק השבות, התשי"א-1950, וחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, החלות על בני זוג נשואים, לא יחולו על בני זוג הרשומים במרשם החיים המשותפים ;			
(2) הוראות החיקוקים המנויים בתוספת החלות על בני זוג נשואים, יחולו על בני זוג הרשומים במרשם החיים המשותפים רק לאחר שחלפו 18 חודשים מיום שבני הזוג נרשמו במרשם ; השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.			
אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בדיני נישואין וגירושין ובסמכות השיפוט של בתי הדין הדתיים לפי כל דין.	14.	שמירת דינים	
(א) השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, ובכלל זה בעניינים אלה :	15.	ביצוע ותקנות	
(1) ההליכים בפני הרשם ;			
(2) סדרי הדין בפני בית המשפט ;			

⁶ ס"ח התשי"ב, עמ' 146.

		(3) אגרות בעד הגשת בקשה לרישום במרשם או בקשה למחיקת רישום כאמור.
		(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א)(3) יותקנו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
תיקון חוק מרשם האוכלוסין	16.	בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965 ⁷ -
	(1)	בסעיף 2, במקום סעיף קטן (א1) יבוא:
		(א1) על אף הוראות סעיף קטן (א) -
	(1)	תושב הרשום במרשם חיים משותפים כהגדרתו בחוק חיים משותפים, התשע"ד-2013 (בסעיף קטן זה - מרשם חיים משותפים), יירשם בפרט הרישום האמור בסעיף קטן (א)(7) הנוגע למצבו האישי (בסעיף קטן זה - פרט המצב האישי), כבן זוג לחיים משותפים;
	(2)	תושב שנמחק רישומו ממרשם חיים משותפים, יירשם בפרט המצב האישי כפנוי;
	(3)	תושב שבן זוגו נפטר בעת שהיה רשום כבן זוגו במרשם חיים משותפים, יירשם בפרט המצב האישי כאלמן.";
	(2)	בסעיף 15, במקום פסקה (א2) יבוא:
		"(א2) רישום בני זוג במרשם חיים משותפים או מחיקתם מהמרשם האמור, לפי הוראות חוק חיים משותפים, התשע"ד-2013;"
	(3)	בסעיף 31, במקום פסקה (7) יבוא:
		"(7) רשם חיים משותפים כהגדרתו בחוק חיים משותפים, התשע"ד-2013."
תיקון פקודת הנישואין והגירושין (רישום)	17.	בפקודת הנישואין והגירושין (רישום), במקום סעיף 4א, יבוא:

⁷ ס"ח התשכ"ה עמ' 270; התש"ע, עמ' 269.

הממונה על המחוז ישלח לרשם חיים משותפים כהגדרתו בחוק חיים משותפים, התשע"ד-2013, מדי חודש, הודעה על נישואין שנרשמו באותו מחוז במהלך החודש שקדם לו."	4א.	"משלוח הודעה למרשם חיים משותפים	
חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010 (להלן – "חוק ברית הזוגיות") בטל;	(א)	18.	ביטול חוק ברית הזוגיות והוראות מעבר
בני זוג שהגישו בקשה לעריכת ברית זוגיות ועדיין לא הוזמנו להתייצב לפני רשם ברית הזוגיות לפי סעיף 8 לחוק ברית הזוגיות, יהיו רשאים להגיש בקשה לעריכת התקשרות לחיים משותפים לפי חוק זה.	(ב)		
בני זוג שבאו בברית הזוגיות או שנרשמו במרשם האוכלוסין כבני זוג בברית הזוגיות, יראו אותם כמי שערכו התקשרות לחיים משותפים לפי חוק זה, ויחולו עליהם הוראות חוק זה.	(ג)		
בקשה התלויה ועומדת בפני רשם ברית הזוגיות, תועבר לרשם החיים המשותפים והוראות חוק זה יחולו עליה.	(ד)		
הוראת חוק זה לרבות הוראת סעיף 10 לחוק, יחולו על הליך לפי חוק ברית הזוגיות התלוי ועומד בפני בית המשפט.	(ה)		
תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.		19.	תחילה
תוספת (סעיף 12(ג)(2))			
חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 ⁸ .		1.	
חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996 ⁹ .		2.	

ב _____ התשע"ד (_____ ב _____ 2013)

ציפי לבני

שרת המשפטים

⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 293.
⁹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 176.